

Referat fra møte i Kringkastingsrådet

Sted: Møterom Balkongen, Marienlyst

Tid: Torsdag 14. september 2017 kl. 09:00

Dagsorden:

- 0900** Åpning og gjennomgang av dagsorden
v/rådsleder Per Edgar Kokkvold
- 0910** Gjennomgang av henvendelser/klager til rådet
Innledning ved Mahmoud Farahmand i LIM og redaksjonssjef Håkon Moslet i NRK i forbindelse med klagen på "hijab-saken".
- 1300** Oppsummering av NRKs dekning av stortingsvalget
Innledning v/programredaktør Kyrre Nakkim og prosjektleder Aksel Helgheim
- 1345** Krim- og rettsjournalistikk
Innledning v/Tor Langbach i Domstoladministrasjonen og Olav Rønneberg i NRK
- 1445** Informasjon fra NRKs ledelse
v/K-sjefen
- 1500** Slutt – neste møte er 19. oktober

Til stede fra rådet:

Per Edgar Kokkvold
Kjersti Thorbjørnsrud
Sigvald Oppebøen Hansen
Torvild Sveen
Vebjørn Selbakk
Finn Egil Holm
Afshan Rafiq
Katri Somby
Torgeir Uberg Nærland
Marvin Wiseth
Elisabeth Lie
Line Gaare Paulsen
Thor Bjarne Bore

Til stede fra NRKs ledelse:

Thor Gjermund Eriksen
Olav Nyhus
Per Arne Kalbakk
Alexandra Beverfjord
Grethe Gynnild Johnsen

– Aldri før har Kringkastingsrådet fått så mange klager på en sak, og det før programmet er vist. Vi har fått over 5000 klager på «Faten tar valget». Grunnen til de mange klagene er at en hijabkledd kvinne er blitt presentert som programleder, og det har skapt enorm offentlig debatt før noen har lest enn eneste klage, sa Per Edgar Kokkvold innledningsvis.

– Elin Ørjasæter har fratrudd sin plass i Kringkastingsrådet, begrunnet med det hun mener er svakhet i rådets organisering. Hun mener sekretariatet skal være fristilt fra NRK, og hun mener at NRK har brukt klagene i denne saken som utgangspunkt for kringkastingsjefens uttalelse, og hun antyder at NRKs medarbeider har fått tilgang til klager før medlemmene av Kringkastingsrådet. Det kan jeg forsikre om at det har de ikke, sa Kokkvold.

Gjennomgang av henvendelser/klager til rådet

– Hets og hat er fullstendig uakseptabelt. Minoritetsstemmer er spesielt utsatt, de er modige og utfordrer fordommer. Når de utsettes for urimelige angrep og hets og hat er det utrolig viktig at de får støtte rundt seg. Full honnør til kringkastingsjefen for å gå ut og ta avstand fra dette. Rådet er klinkende klare på at den type ytringer er uakseptable, og drøfter dem heller ikke, sa Kjersti Thorbjørnsrud i sin innledning.

– Dekningen i mediene ga inntrykk av at det kom inn tusenvis av hatefulle klager, men kun et fåtall av klagene som direkte inneholder hets og hatefulle holdninger. Det er stor variasjon i klagene, og ikke tegn til forhåndsprodusert tekst. Slik dekningen var, ble det forhåndsdomming og en sterk grad av generalisering. Det må være mulig å være kritisk til hijab uten å bli satt i bås som hatefull, mente hun.

– Hvis man er opptatt av inkluderende debatt og frykter økt politisering, mistillit og fremmedfrykt, da er dette feil strategi. Hvis folk opplever å bli båsatt og mistenkeliggjort, blir man sint, man blir lei seg. Er man kritiske til NRK fra før, blir man i hvert fall ikke mindre kritisk av dette. Opplever man en samlet fordømmelse fra en elite eller fra storsamfunnet, er det lettere å gå til likesinnede, og man får holdninger som er mindre fleksible, mindre pragmatiske og mer ekstreme. Derfor er det utrolig viktig å ha et saklig, ordentlig forhold til denne debatten, og det er viktig at Kringkastingsrådet tar alle klager på alvor, sa Kjersti Thorbjørnsrud.

– Det er helt riktig jeg hadde ikke lest en eneste klage, og det trengte jeg ikke. Dette handler om det generelle debattklimaet, sa Thor Gjermund Eriksen.

– NRK ønsker alle publikumsreaksjoner velkommen, og vi er glad for at folk også er uenige. Vi får reaksjoner via sosiale medier, direkte til kringkastingsjefen, til publikumsservice i Mo i Rana. En del er anonyme. Det er ikke mulig å skille mellom debatten i det offentlige rom knyttet til klagene til Kringkastingsrådet og resten av debatten. Jeg har oppfattet rådet dit at de oppfordrer ledelsen til å debattere klagene også mellom møtene. Jeg hadde ikke sett klagene, de var ikke offentliggjort, men dersom mediene hadde spurt om innsyn hadde vi ikke hatt hjemmel til å holde dem tilbake. Klager til Kringkastingsrådet er etter vår mening offentlige, sa Eriksen, og fortsatte:

– Det er ingen tvil om at ble skapt et klima som gjorde det nesten utålelig for en 21 år gammel flerkulturell jente å stå fram. Jeg kunne ha vist rådet et titalls meldinger, kanskje hundretalls, som er av en sånn art. Det er ikke sånn at disse oppveies og blir et mindre problem fordi det er 3.000 klager som ikke er sånn. Det er NRKs oppgave

å beskytte og vise fram den type stemmer som er litt annerledes enn oss andre. Når jeg går inn for å ta noe av trykket, er det i den hensikt å utøve et moralsk ansvar for å støtte noen vi har invitert inn, og å utøve redaktøransvaret. Her gjorde jeg en grundig vurdering, og tenkte over saken i mange dager. Da vi hadde passert 3000 klager til rådet tenkte jeg at det var mitt ansvar å gå ut. Det dreier seg om to typer klager: Klager på forskjellsbehandling hijab/kors, og klager som hevder at programmet fremmer kvinneundertrykking og terror, forklarte Thor Gjermund Eriksen.

– Det er ikke mediedekningen som er det sentrale i møtet vi nå skal ha. Kringkastingssjefen fortjener all ære for å ha tatt til motmæle mot rasistiske og hatefulle henvendelser. Spørsmålet er om han klarte å skille disse henvendelsene fra det som er kommet til rådet, sa Per Edgar Kokkvold.

Thor Bjarne Bore støttet kringkastingssjefen.

– Mange av klagene er kritikk av NRKs oppdrag, nemlig å skape arena for debatt og refleksjon, og det ville vært en unnlåtelsessynd om kringkastingssjefen ikke hadde kommentert dette. Jeg er glad for at han sier at klager til NRK ikke er unntatt offentlighetsloven, sa Bore, og fortsatte:

– Det er interessant at så mange av klagene kom før programmet ble sendt. Problemet er at man ikke skjønnte på forhånd at dette ville bli en stor debatt, sa Bore.

– Det har blitt debatt om debatten, mente Finn Egil Holm, som ikke trodde noen i rådet ville kritisere kringkastingssjefen for hans rolle.

– Når det gjelder selve saken, er det rart med korssaken friskt i minne at NRK ikke er forberedt på denne type debatt, når man markedsfører den første programlederen med hijab, sa han.

Marvin Wiseth var enig.

– Kringkastingssjefen er i sin fulle rett til å gå ut og ha synspunkter og ta i forsvar sine medarbeidere. Dessverre er det ikke noe godt debattklima i Norge når det gjelder denne type spørsmål. Når det er sagt, er mange av klagene relevante, NRK har en litt underlig policy når nyhetsoppleser ikke kan bruke kors, mens en programleder i et aktualitetsprogram kan bruke hijab. Er det bevisst at man valgte en "minoritet blant minoriteter» som programleder her – det er tross alt få muslimer som bruker hijab? spurte han.

– Ikke bare har kringkastingssjefen rett, men plikt til å delta når journalistikken er oppe til debatt. Spørsmål er hvordan han har håndtert debatten. Der har kringkastingssjefen opptrådt kritikkverdigg, mente Vebjørn Selbekk.

– Inntrykket som ble skapt var at en brun tsunami av hat skvalpet inn dørene. Oppfatningen var at det var brun klagestorm til Kringkastingrådet. Det inntrykket var kringkastingssjefen selv med på å skape, sa Selbekk, som fortalte at han ble oppstemt når han leste klagene.

– For det var ikke noen brun tsunami, det var stort sett helt legale klager. 3400 går på sammenligningen mellom hijab og kors, og det er legalt å debattere. 1000 klager mener hijab er kvinneundertrykkende, det er ikke brunt, men helt legalt å debattere. Bare 19 klager er hatefulle. Her skapes det et inntrykk av at tusenvis av mennesker som har brukt sin rett til å klage, blir stemplet som hatefulle. Det er klart det er belastende å bli stemplet, brunbeiset. Det er kritikkverdigg av kringkastingssjefen, sa Vebjørn Selbekk.

- Mediene har opptrådt litt uprofesjonelt og blandet snørr og barter, nemlig klager til Kringkastingrådet og klager direkte til NRK-ledelsen. Det skulle bare mangle at kringkastingssjefen ikke skulle svare på klager som kom til NRK direkte, mente Afshan Rafiq. Hun mente saken har kommet ut av alle proporsjoner.
- Klagene måtte kommenteres, man kunne ikke vente helt til 14. september. For øvrig er det viktig at NRK sørger for at flere velgergrupper nås når det er valg. Det er viktig med åpen, fri og inkluderende debatt i Norge, man må slippe til ulike stemmer. Jeg synes kringkastingssjefen har håndtert saken på en riktig måte, sa Afshan Rafiq.

Sigvald Oppebøen Hansen var enig i at kringkastingssjefen har både rett og plikt til å kommentere en slik sak.

- Det som forundrer meg stort er at ikke NRK tidligere gikk ut og sa at ikke dreier seg om en programleder men en dokumentar. Man fikk inntrykk av at Faten er programleder ansatt av NRK. Kringkastingssjefen burde klargjort dette i første kommentar. Det er mange relevante klager her, men også mange klager i kjølvannet av denne misforståelsen om programleder-spørsmålet, sa han.

Også Kjersti Thorbjørnsrud mente det var forståelig at kringkastingssjefen gikk ut.

- Men jeg er kritisk til den redaksjonelle dekningen i NRK, sa hun, og utfordret Alexandra Beverfjord og Per Arne Kalbakk til å orientere om hvordan NRK dekket saken.
- NRK bidro ikke til oppklaring, mente hun.

- Det er uvanlig at rådet bruker tid på å diskutere kringkastingssjefens opptreden i offentligheten. Det er en ansvarlig redaktør i NRK, nemlig meg, svarte Thor Gjermund Eriksen.

– Når det gjelder begrepet «programleder», er det ikke det som er mest interessant her. Vi har kristne programledere hver dag, som bruker med religiøse symboler. Andakten er et eksempel. Det som er interessant er å diskutere ankere i nyhetsprogrammer eller debattprogrammer. Da skal ikke den som leder eller formidler stå i veien for budskapet. Programlederbegrepet er i ferd med å bli utvannet i en moderne fortellerform der det handler om og med. «Innafor» er et annet eksempel på dette. Om man kaller det programleder eller kaller det et «program om» blir spissfindigheter, sa Eriksen, som imidlertid var enig i at han burde kommunisert tydeligere om dette tidlige i debatten.

- Jeg reagerer sterkt personlig på det Selbekk sier. Jeg aksepterer kritikk, men det inviterer ikke til debatt med respekt når du bruker uttrykk som brunbeising og tsunami. Jeg har vært svært bevisst på hvilke ord jeg har brukt. Jeg har også sagt at dette gjelder ikke flertallet av klagene, sa kringkastingssjefen.

Alexandra Beverfjord var ikke enig med Kjersti Thorbjørnsrud når det gjelder dekningen i NRK.

- Vi startet med dekning av det mange opplever som dobbeltmoral – hijab kontra kors. Vår agenda var å forklare at det er andre regler for nyhetsprogrammer enn andre programmer. Om vi var tydelige nok på hvilke klager som kom til Kringkastingrådet eller til NRK direkte er underordnet, poenget var at det kom mange klager, mente hun.

- At rådet ikke forholder seg til hatefulle ytringer er en god policy, men vi i NRK må svare på disse også. Noen steder har vi nok ikke vært tydelige nok om hvor klagene er kommet, supplerte Per Arne Kalbakk.

– Det har kommet 5577 klager til Kringkastingsrådet – i sosiale medier kanskje 50 eller 100 tusen, sa han.

– Det er underlig at dere fortsetter å argumentere på denne måten. Jeg har henvist direkte til Dagsrevyen, som har en høyst upresis framstilling av saken. Det er skuffende at dere indirekte formidler liten forståelse for rådets rolle og for at vi ikke er et underbruk av NRK, sa Kjersti Thorbjørnsrud.

– Hijab har en politisk symbolverdi, men det betyr ikke at alle kvinner med hijab er ute etter å islamisere vesten eller Norge. Man kan ikke uten videre betrakte hijaben som islamistenes uniform, sa Mahmoud Farahmand fra LIM (Likestilling, integrering og mangfold) i sin innledning.

– Hijab er arabisk ord som betyr gardin, gjemme, dekke til, isolere. Det er vanskelig å kunne forsvare det religiøst. Hijaben har i den senere tid blitt populær som identitetsmarkør. Det skaper et skille mellom de som er gudfryktige og de som ikke er det.

Ved å fronte muslimske talpersoner som er konservative, som bærer hijab eller annet for å skille seg ut som de fromme, skaper men et skjevt bilde av den muslimske minoriteten. NRK har ikke innsett hvilket bilde man skaper, muslimske kvinner flest går ikke med hijab. I dette programmet kunne man også inkludert en muslimsk kvinne som ikke bar hijab, som var sekulær. NRK må gi rom for at mangfoldet blant minoritetene synes, mente han.

– Det er også uheldig at NRK ikke var forberedt på dette. Det er veldig klart hva symbolverdien er i dette plagget. I Norge brukes plagget også av kvinner med liberale holdninger. Presset på disse er enormt, også internt i de muslimske miljøene, sa han.

– Faten var uredd, smart, frekk, ærlig og sjarmerende, ekte vare og noe for seg selv. Et klassisk P3-talent, sa Håkon Moslet i sin innledning. Han forklarte at P3 ser etter subjektive stemmer fra et mangfoldig ungdomsmiljø, stemmer som kan bringe unge i Norge sammen på tvers av forskjeller.

– De er programledere på «P3-måten», sa han.

– Faten er både norsk og iransk – vi stilte spørsmålene «hvem er hun" og "hva skal hun stemme». Unge med minoritetsbakgrunn føler seg på siden av valgkampen, vi ville engasjere første- og andregangsvelgerne. 500 000 har sett første episode av "Faten tar valget", opplyste han.

– De fleste NRK-profiler er etnisk norske. I en ung målgruppe som er mangfoldig, gjør dette at mange ikke kjenner seg igjen i vårt tilbud. Det handler om identifikasjon og speiling av det moderne samfunnet vi lever i. Faten har en selvfølgelig plass i vår hage, hun er tross alt en skandinaver, for å parafrasere Carpe Diem. Poenget er å vise at Faten er noe mer enn en hijab. Kanskje bidrar Faten til at flere med minoritetsbakgrunn får lyst til å stemme. Dette går rett inn i NRKs nye langtidsstrategi: NRK skal bidra til at folk forstår samfunnet, seg selv og hverandre bedre. Dette er helt sentralt i det vi oppfatter som vårt oppdrag. Faten er en del av vår tid, og har en selvfølgelig plass i vårt programtilbud, sa Håkon Moslet.

Per Edgar Kokkvold gjentok at NRK og andre medier skapte et inntrykk av at klagene til Kringkastingsrådet er hatefulle og rasistiske.

– Jeg er glad for at NRK har kommet med små innrømmelser av at dette kanskje er formidlet på en litt uheldig måte, sa han.

Kringkastingrådet har fått studenter ved NTNU til å gjøre en kategorisering av klagene, med følgende resultat: Sammenligningen/forskjellsbehandlingen: 3398; hijab som symbol for kvinneundertrykkelse og islamisme 1004; mot hijab av andre grunner/kritikk av kringkastingssjefen og dekingen av klagesakene 317; hatefulle ytringer 19.

– Mange klarer ikke å se forskjell på en nyhetsanker og en programleder. Mye av årsaken til klagestormen ligger der. Mange sier også at dette er kvinneundertrykkende. Kritikken av NRK går gjerne på Thor Gjermund Eriksen, måten han har uttalt seg om dette på. Kringkastingrådet gir hatmeldingene den behandling den fortjener, nemlig ingen, sa Per Edgar Kokkvold.

– Det er ikke til å stikke under stol at hijab har problematiske sider ved seg, men her handler det om å se mennesket bak hijaben. Det handler om å snu fordommer. Det er viktig å ha en allmennkringkaster som viser mangfoldet i befolkningen. Jeg håper ikke denne klagestormen skremmer noen bort fra offentligheten, sa Afshan Rafiq.

– Min kritikk går på hvordan NRK har fremstilt disse klagene. NRK har argumentert konsist og bra når det gjelder å forsvare bruken av Faten. Man har argumentert godt for kors kontra hijab, at dette gjelder nyhetsopplere på tv, og det er argumenter som jeg aksepterer, sa Vebjørn Selbekk.

– Valget av Faten, castingen, har jeg stor forståelse for. Hun er en spesiell person med mange av kvalitetene man leter etter i et slikt program. Programmet er bra, med mange kvaliteter, og det er hyggelig å høre at programmet hadde så mange seere. Valgdeltakelse for unge er helt innenfor NRKs samfunnsoppdrag. Valgdeltakelsen er spesielt lav blant ungdom i innvandrer miljøene, sånn sett gir det mening å velge en representant fra disse miljøene, sa Vebjørn Selbekk.

Også Torgeir Uberg Nerland ble lettet da han leste klagene.

– Her er mange gode, saklige og legitime klager, om religionens plass i NRK for eksempel. Jeg slutter meg imidlertid til kritikken til NRKs ledelse i behandlingen av saken. NRK bør håndtere slike spørsmål på bedre måte i framtida. Programmet er midt i NRKs kjerneoppgave, men mange av de som klager har sett seg litt blinde på hijaben og symbolverdien, sa han.

Kjersti Thorbjørnsrud fulgte opp.

– Det ble en unødvendig stor storm på grunn av måten det ble presentert på, lansert som et valgformat ledet av en programleder. Det ga grobunn for misforståelser. En programleder i hijab for et valgformat setter sinnene i kok. Så viser det seg at programmet ikke framsto som et debattprogram, men som en dokumentar. Jeg håper NRK tar med seg noen av de stemmene som kommet fram i debatten, og at NRK kan vise mer om bakgrunnen for dette plagget. Men bør tenke over hvilke representanter man gir oppmerksomhet, og sørge for en bredde. Når det gjelder nyhets- og aktualitetsprogrammer, ønsker jeg meg programledere som framstår som nøytrale, det er en god og viktig tradisjon, sa hun.

– NRK falt i ovarenet, det ble utydelig hvilken rolle Faten har. De fleste klagene er relevante og bør tas på alvor, sa Marvin Wiseth.

– Det skulle bare mangle at NRK avspeiler at Norge er et flerkulturelt samfunn. Det finnes mange representanter fra det muslimske samfunnet, var det med hensikt man valgte en med hijab? Det er jo en minoritet innen minoriteten, og oppfattes som et

problematisk plagg, sa han.

Thor Gjermund Eriksen innrømmet at NRK burde vært bedre forberedt på reaksjonene.

– Samtidig er «Skam» den største suksessen NRK har hatt, hijabklede Sana som en av hovedpersonene. Hun fikk lov til å være noe mer enn sin hijab, sa Eriksen, og fortsatte:

– Det er en ny øvelse å kommunisere om innhold vi ikke har sendt. Vi må se på klagene i det lyset – at vi visste noe de ikke visste. Nå skal vi trekke lærdom av dette. Enkelte mener det er skapt et inntrykk av at jeg stemplet alle klagerne, og at det var galt at jeg skulle gå ut og kommentere dem. Jeg er glad for at rådet slår fast at det er min plikt å delta i debatten om programmer i NRK. NRK skal formidle kunnskap om ulike grupper og mangfold i det norske samfunnet. Det kan ikke være tvil om at dette er innenfor vårt oppdrag. NRK har ingen mening om hijab, det er mange temaer vi bringer fram som vi ikke har mening om, sa han, og stilte følgende spørsmål:

– Hva mener rådet: Skal mennesker som er ulike de fleste av oss delta som vanlige samfunnsdebattanter uten å bli tillagt andre meninger enn det de faktisk sier? Er dette et program vi bør lage og sende? Jeg er bekymret for at vi ikke klarer å engasjere de under 30. Her var vi nesten de samme utfordringene som når det gjelder å nå de flerkulturelle, sa kringkastingssjefen.

– Når det gjelder kravet til nøytralitet i nyhetsprogrammer, har vi ikke ambisjoner om at hele publikum har klart for seg disse reglene, regler vi har for blant annet å gi et større rom for religiøse symboler utenfor flatene som det er nøytralitetskrav til, altså nyhets- og aktualitetsprogrammer, sa han.

– Ingen av rådets medlemmer mener det ikke er plass for Faten og andre med hijab i det offentlige rom, men bør de presenteres som programledere? spurte Per Edgar Kokkvold, som mente det er riktig å verne nyhets- og aktualitetsprogrammer.

– Jeg reagerte sterkt da Faten selv sa at «jeg er den første programlederen som får gå med hijab». Da skjønnte at det ville bli bråk. NRK burde sett det selv. Jeg mener Likestillingsombudet tar feil, reglene i NRK kan ikke være slik at en programleder i en serie om valget kan bruke hijab eller kors. Særlig ikke i en programserie om valg der nøytralitet er spesielt viktig. Vi må verne om denne nøytraliteten, sa Kokkvold, og fortsatte:

– Vi hadde fått bare en brøkdel av klagene hvis Faten hadde blitt presentert som hovedpersonen i en dokumentar, ved å gjøre det klart at hun ikke var en klassisk programleder, hadde man unngått dette. Det viktigste NRK nå kan gjøre er å ta en gjennomgang i sine retningslinjer for hva medarbeiderne kan bære av religiøse og politiske symboler når de opptrer som programledere. Jeg tror man er tjent med å være strenge her, mente han.

– Jeg har forståelse for at det er vanskelig å forstå hvor skillet går. Dette er prinsipielt viktig, det handler om integritet, uavhengighet og troverdighet, rett og slett en fri og uavhengig journalistikk, sa Per Arne Kalbakk.

– Dette gjelder spesielt nyhetsformidlingen. Den skal være upartisk og upåvirket av andre interesser enn de redaksjonelle. Vi har alltid hatt krav om at nyhetsankere og nyhetsprogramledere skal framstå som nøytrale. Et tilleggspoeng er at programlederen ikke skal kle seg på måte som kommer i veien for nyhetsbudskapet. NRK skal formidle et mangfold i samfunnet, det er en viktig del av vårt oppdrag. Vi har aldri hatt et generelt forbud mot bæring av religiøse symboler. I Fatens subjektive program er det ikke noe i veien for å framstå som den man er – hun representerer

seg selv, mens et nyhetsanker representerer NRK og ikke seg selv, sa Kalbakk, og la til:

– Hvis Siv Kristin Sælmann hadde stilt opp i «Siv tar valget» kunne hun brukt store og små kors, hvis Faten blir nyhetsanker må hun ta av seg hijaben. Vår policy er konsistent.

– Vi valgte Faten – da var det utenkelig å be henne ta av hijaben. Vi valgte henne ut fra hennes kvaliteter. Jeg ser ikke at det skulle være ekskluderende at hun har hijab, sa Håkon Moslet, som minnet om at «programleder» ikke er en beskyttet tittel.

– Var Leo Ajkic programleder eller deltaker i dokumentarserien «Flukt»?

Programleder er et vidt begrep, særlig for oss i P3. P3 har for øvrig ikke markedsført at Faten skulle være første programleder med hijab, men vi har heller ikke lagt bånd på hva hun kan si, hun oppfattet dette som hun var programleder. Her ser jeg ikke problemet, det er mange måter å være programleder på, sa Moslet.

Finn Egil Holm mente det var merkelig at NRK ikke hadde reflektert over problemstillingen på forhånd.

– Hun er programleder i et valgprogram. Sammenligningen med «Skam» er irrelevant, mente Holm, som understreket at han er enig i policyen til NRK.

– Jeg tror dere gjør lurt i å ta en refleksjon rundt dette i ettertid. Hva er definisjonen av programleder, og hvilke programmer snakker man om? Det er for øvrig snålt at man velger minoriteten blant minoriteten, man hadde stått seg bedre på en bredere representasjon med to-tre personer, mente han.

Marvin Wiseth reagerte på det han mente var retoriske spørsmål fra kringkastingssjefen.

– Det er ingen her som har reist spørsmål om NRK i det hele tatt skal trekke inn minoriteter, så akkurat det kunne han spart seg, sa Wiseth.

– Kringkastingssjefen står fritt til å benytte seg av ytringsfriheten, sa Torvild Sveen.

– Selv om «programleder» ikke er en beskyttet tittel, er det ikke noen forskjell for en alminnelig borger. For øvrig er det utrolig greit å ha en debatt med temperatur der det ikke er konsensus, mente han.

– P3 er fortroppen i NRK, fortsett eksperimenteringen, oppfordret Thor Bjarne Bore. Han mente også at NRK bør se på begrepet «programleder».

– Og så har jeg et ønske, og det er at kringkastingssjefen står frem litt oftere og forklarer dette med kors og hijab, og andre spørsmål som dreier seg om NRKs policy og retningslinjer, sa han..

– Det er forskjell på hva vi tillater oss innenfor nyheter og andre typer program. For tiden er det en trend at programmer bygges opp rundt en person. For nyhetsdivisjonen er det helt andre regler som gjelder. Det er viktig å skille mellom ulike sjangere innenfor journalistikk, sa Alexandra Beverfjord.

– Det er viktig at programledere som har med valg å gjøre er pinlig nøytrale. Man kan ikke kompromisere med nøytralitetskravet, gjentok Per Edgar Kokkvold.

– Programmet framstår som «om Faten», ikke «med» eller «av» Faten, mente Torgeir Uberg Nerland.

– Man må kunne lage programmer om personer som bruker symboler som ikke alle

liker. Hijaben har et provokasjonspotensial. Jeg føler det blir unødvendig aktualisert av NRKs håndtering i forkant, ved å båssette dem som har legitime klager lager man en provokasjon ut av noe som egentlig skulle skape forståelse, sa han.

- Vi må huske på at situasjonen er spesiell når så mange klager før programmet er sendt, sa Thor Gjermund Eriksen, som gjentok at NRK ikke var godt nok forberedt.
- Men det er heller ikke åpenbart at vi burde vært det, fordi dette er noe helt nytt. «Skam» har for øvrig ingenting med dette å gjøre, men det er et eksempel på at den type mennesker er synlige og at alle i Norge skal se noen på den offentlige arenaen de kan identifisere seg med, enten det er fakta eller fiksjon, sa han, og fortsatte:
- Jeg skulle ønske at jeg ikke ga inntrykk av at alle klagene var hatefulle. Jeg hadde ikke noe annet valg som ansvarlig redaktør enn å støtte Faten som sto der i offentligheten. Jeg skulle gjerne fått fram flere nyanser, men måtte ut og ta noe av presset. Jeg beklager hvis Marvin Wiseth oppfattet mine spørsmål som retoriske. Det var ikke hensikten, det var ikke ment som noe annet enn et ønske om å høre deres mening, sa Eriksen.

Katri Somby trakk en parallell mellom hijab og samisk bekledning i nyhetsprogrammer.

- Vi har hatt en diskusjon angående Oddasat – de samiske seerne har klaget siden 2001 over at programleder er i dress og slips, noe som blir oppfattet som unøytralt. Symboler er viktig, hva er nøytralt? Samisk programråd mener det ikke ville være negativt med samiske plagg i Oddasat, sa hun.

- Datteren min hadde ikke fått med seg at hijab hadde noe med kjønn å gjøre, det er lite opplysning om plagget hijab, NRK bør formidle mer informasjon om religiøs tildekning, kommenterte Kjersti Thorbjørnsrud.

- Programmet burde vært sendt, men i en annen innpakning. Takk for at kringkastingssjefen innrømmer at kunne vært gjort på en annen måte. Ingen i rådet har anklaget deg for å ta til orde mot det uakseptable, sa Per Edgar Kokkvold.

Andre klager

- Burde NRK gi noen utenfra i oppdrag å vurdere påstanden om venstrevridning? spurte Per Edgar Kokkvold i forbindelse med behandling av andre klager enn Faten-saken. Han refererte til flere klager som går på at NRK er «antiisraelsk».
- Et eksempel er en sak fra Dagsrevyen 5. juli: «Tre palestinere ble drept av israelsk politi i gamlebyen i Jerusalem i dag. De tre skal ha skadet tre personer, to politimenn døde av skadene». Ville man sagt det samme om terroren på London Bridge 3. juni? «Tre muslimer ble drept av britisk politi – de tre skal ha drept åtte mennesker og skadet 50 andre»? Dette sier litt om presentasjonen – NRK bør være nøye på hvordan man presenterer terrorhandlinger, sa Kokkvold.
- Kringkastingsrådslederen ba deretter NRK om å svare kort på følgende, hentet fra klagebunken: Hvorfor skjules nasjonalitet i store kriminalsaker? Hva slags retningslinjer har NRK her?

- I den aktuelle saken dreier det seg om et gjengmiljø i Oslo øst – og da dreier det seg ofte om både etnisk norske og fra andre land, svarte Alexandra Beverfjord.

– Vi bruker etnisitet når det er et poeng å ta det fram, for eksempel æresdrap, mafiamiljøer eller gjengaktivitet som har bakgrunn i et spesielt område. Vi gjør det jevnlig, men bare når det er et journalistisk poeng å trekke det fram, sa hun.

– Det har kommet flere klager på ensidig kritisk behandling av Sylvi Listhaug. Har klagerne noe å fare med når de sier at Listhaug blir framstilt som ekstremisten selv når hun konfronterer en imam som mener folk bør henrettes som hunder? Er det riktig at Listhaug blir avbrutt 13 ganger i politisk kvarter, Hareide ingen? Er NRK bevisste på nøytralitetskravet? spurte Per Edgar Kokkvold.

– Da Listhaug besøkte en moske var hovedvinklingen vår at Listhaug utfordrer imamen. Vi intervjuer også Abid Raja som roser Sylvi Listhaug, svarte Alexandra Beverfjord.

– Når det gjelder avbrytelser, tror jeg alle politikere får sin del av avbrytelser og harde spørsmål. Jeg mener at vi behandler alle politikere fair i våre flater, over tid, sa hun.

Finn Egil Holm mente imamen slipper usedvanlig billig unna i innslaget.

– Hovedvinklingen er Listhaugs oppgjør med imamen, gjentok Alexandra Beverfjord.

Torvild Sveen reagerte på Dagsnytt 18 10. september, hvor tre personer fikk snakke om Listhaug uten at noen representerte henne i debatten.

– Dette blir ubalansert, sa Sveen, som samtidig oppfordret folk om ikke å klage på programledernes utseende.

– Vi etterstreber at motparten er til stede for samtidig imøtegåelse. Vi har også programledere som er vant til å håndtere det og parere hvis vedkommende ikke er til stede, svarte Alexandra Beverfjord.

Per Edgar Kokkvold viste deretter til 16 klager på planene om å vise «ekte sex» i et nytt program, hvor NRK har søkt etter folk som vil delta i dette til programmet «Line fikser kroppen».

– «Line fikser kroppen» er en serie om kroppspress, i en av episodene handler det om sex. Ett av grepene er å komme i kontakt med et vanlig par som har sex og vise det som en motvekt til pornografiens framstilling, svarte Per Arne Kalbakk.

– Vi er klar over at det er en potensielt risikabel tilnærming, og det vurderes løpende om dette kommer med i programmet, sa han. Kjersti Thorbjørnsrud fulgte opp:

– Det er ikke usannsynlig at det vil komme reaksjoner, da kan vi komme tilbake til saken, sa hun. .

Sigvald Oppebøen Hansen sa at han har problemer med å forstå forskjellen på «sex» og «ekte sex».

– For noen tiår tilbake gikk diskusjonen høyt om Trond Viggos program «Kroppen». I dag ville ingen gjort noe oppstand av det. Vi lever i 2017 og verden har kommet videre, kommenterte han.

– Den perfekte sexen man ser i tv-serier og i en seksualisert reklameverden, bidrar til kroppspress. Vi mener dette programmet er riktig å lage, sa Håkon Moslet.

Oppsummering av NRKs dekning av stortingsvalget

– Dette har vært et kjempeprosjekt, hele NRK har vært engasjert, hver eneste liten krik og krok av dette huset har vært delaktig, sa Kyrre Nakkim i sin innledning..

– Et av målene våre var å øke deltakelsen blant 20-29-åringene, derfor måtte vi blant annet satse på sosiale medier. Dette hadde vi en egen liten redaksjon til. Noen ting har vi bare gjort på sosiale medier. Blant annet engasjerte vi noen av de viktigste insta-stjernene som når de unge, med budskapet «gå og stem». Vi skal få folk til å stemme. Slik vi leser NRK-plakaten er dette en av de oppgavene NRK har – å få folk inn i den demokratiske prosessen. Det er vanskelig å lage programmer som både skal nå de store gruppene og de spesielle gruppene. De unge sitter ikke foran den store skjermen, de må vi jakte på, sa Nakkim.

– Valgomaten har i år vært formidabel suksess, med over 2 mill unike brukere. Valgomaten er utviklet i dialog med partiene. Mobil er for øvrig en prioritert plattform for det digitale. Når det gjelder radio, er det en viktig kanal for å nå veldig mange, særlig lokalt gjennom P1 og ungt gjennom P3. Dagsnytt Atten har også vært en sentral flate, sendt fra vårt studio foran Stortinget. Vi har også sendt programmet «Detektor», vårt faktasjekkprogram, med mottoet «politikere har rett til egne meninger, men ikke egne fakta», sa Kyrre Nakkim, som også orienterte om fire store evener, blant annet partilederdebatene.

– Vi hadde flere seere på disse enn for fire år siden. Vi sa til avisene at de kunne bruke våre klipp, ved å spre det ut har vi nådd mange fler. Programmet «Din stemme» har også gått fra stortingsstudioet. Og så har vi fått kritikk for humor. Vi brøt opp noen av de store programmene med humor, og innser at vi noen ganger ikke treffer, men vi må prøve.

Programmet «Norge stemme» lagde vi i samarbeid med distriktsdivisjonen. Distriktsdivisjonen laget også egne folkemøter og valgvaker i samarbeid med lokale mediehus. På valgnatta hadde vi 2,3 millioner innom sendingen, og vi satte samtidig ny rekord valgnatta på nrk.no, sa Nakkim.

Aksel Helgheim fulgte opp.

– NRK-muskelen har backet valgsuksessen og vi har fått en god resonans i befolkningen. Det er nesten ingen i NRK som ikke har bidratt. Vi har slått mange rekorder, men kunne sikkert gjort ting enda bedre, sa han.

– Føler du at NRKs dekning førte oss nærmere løsningene? Eller blir det så mye staffasje at løsningene forsvinner i de fikse ideene? spurte Torvild Sveen.

– Vi har ikke hatt mye staffasje, men det er ikke tvil om at Listhaug og Støre har vært oppsiktsvekkende saker, svarte Kyrre Nakkim.

– Det vi ikke klarte var å sette Norge inn i verden, dette ble et veldig norsk valg, med lite diskusjon om utenriks og sikkerhetspolitikk. Det beklager jeg.

Finn Egil Holm mente NRK har levert på valgstoff.

– Det er en kvalitetsforskjell mellom NRK og TV 2. Men jeg stusser over at NRK har hatt en avtale med meningsmålingsbyrået Infact, som flere ganger har bommet kraftig, sa han.

Også Afshan Rafiq mente NRK har gjort en veldig god jobb.

– Dere har fornyet dere, og samtidig beholdt det gode tradisjonelle, sa hun, og ga ros for den siste partilederdebatte.

– Men jeg savnet Geir Helljesen når resultatene kom inn. Engasjementet hans manglet, sa hun.

– Vi har prøvd å ta tallfetsjismen noe ned, og isteden være mer til stede ute på vakene på valgnatta, sa Kyrre Nakkim, og la til:

– Presentasjonen av tall diskuterer vi hele tiden. Jeg er for øvrig fornøyd med de grafiske løsningene våre, sa han.

Sigvald Oppebøen Hansen gratulerte NRK med vel gjennomført valgdekning.

– Jeg har ikke hørt noen tilbakemeldinger om at folk har blitt lei den siste uka. Personlig synes jeg det har vært litt for mye bruk av eksperter og kommentatorer. Noen av dem har ikke vært helt objektive, sa han.

Thor Bjarne Bore mente det er viktig og bra med fornyelse.

– Når det gjelder meningsmålinger: Synes du ikke NRK la litt for mye vekt på sin egen måling? Burde NRK heller prøve å lage oversikter basert på flere målinger istedenfor å kjøre fram sin egen så sterkt? spurte han.

– Vi presenterte mange målinger, men færre enn før. Hvis vi skulle referert til alle målingene ville det blitt for mye. Men vi har også referert til gjennomsnitt av målingene. Det er en fare for at målingene blir journalistikken i seg selv, med masse journalistikk rundt små endringer, svarte Kyrre Nakkim.

Kjersti Thorbjørnsrud mente det har vært et spennende medievalg, særlig knyttet til sosiale medier.

– At dere samtidig har greid å nå så mange med så høye seertall er imponerende. Nye medier supplerer de gamle, fjernsyn er fortsatt viktig. Men hvorfor sender dere stadig debatter der politikerne avbryter hverandre hele tiden? Er det den beste måten å kjøre debatter på? spurte hun.

– På de store eventene var vi klare på at vi ikke ville ha dette, men noen steder ønsker vi mer duell, ønsker å endre tempoet i sendingen. Vi har aldri bedt noen om å avbryte, vi har sagt «ikke snakk i munnen på hverandre», svarte Kyrre Nakkim.

Også Vebjørn Selbekk mente NRK har levert veldig god valgdekning.

– Hvis ett kort humorinnslag er det største problemet, har man ikke store problemer. Studio foran stortinget ga en vakker visuell profil, og var et svært vellykket grep. Det var litt vemodig da valgkampen var slutt, sa Selbekk, som ønsket seg flere meningsmålinger, ikke færre.

– NRK har svært mange velinformerte programledere, som har opptrådt mer profesjonelt enn noen gang, mente Per Edgar Kokkvold, som imidlertid savnet en stor debatt om skatt.

– Vi startet valgkampen med det, men Arbeiderpartiet konkretiserte ikke før på slutten hva deres skatteøkning skulle gå til. Skattespørsmålet må settes opp mot noe – vi diskuterer ofte saker opp mot hverandre, som skatt/velferd, olje/miljø og så videre, sa Kyrre Nakkim.

- Dette har vært et enormt løft for NRK, aldri har valgdekningen vært mer omfattende på så mange plattformer. Det handler om fornyelse, videreførelse og høy kvalitet, sa Thor Gjermund Eriksen.
- Man skal være litt forsiktig med at målingene driver dynamikken, her er det en balansegang. Det er også viktig at distriktsdivisjonen bidrar til mangfoldet. Ingen av de fire store eventene har vært fra Oslo. Det er viktig å bringe inn hele landet, sa han.

Krim- og rettsjournalistikk

- Det er mye bra krimjournalistikk. Domstolene er den tredje statsmakt, og en del av samfunnet man bør dekke på en skikkelig måte. Jeg er ikke helt overbevist om at det skjer, dekningen på dette feltet er først og fremst hendelsesstyrt, sa Tor Langbach i sin innledning.
- Krim-journalistikk er best når man ser det i et samfunnsperspektiv. Kriminalitet er ikke bare drap, det er også økonomisk kriminalitet som har store konsekvenser for samfunnet. Bildet av kriminaliteten blir skjevt på grunn av måten mediene dekker den på. Kriminaliteten daler, men folk tror det er mer og mer drap, død og elendighet. Dekkes krim på en måte som gir et riktig bilde? spurte han, og fortsatte:
- Det norske folks kunnskap om rettsvesenet kommer stort sett fra amerikanske tv-serier.

Langbach tok også opp problematikken rundt lekkasjer fra politi og advokater i store kriminalsaker.

- Her er det åpenbare brudd på taushetsplikten. I Orderud-saken, når lensmannen hadde foretatt avhør og sendt til advokatene gikk det minutter før innholdet var lekket til pressen, sa han.

– Vi står overfor en rekke grunnleggende spørsmål i det norske rettssamfunnet, for eksempel tilregnelighetsutvalget, som ingen har dekket. NRK burde ta det ansvaret. Straffeprosesslovutvalget er også medialt dødt. Påtaleanalyseutvalget og særorgansutvalget er også spennende, men er lite dekket. Det samme gjelder barnesaksutvalget og Jarlandutvalget, som vurderer om tolletaten bør kunne utstede forelegg. Vi har også en domstolkommisjon, som ser på grunnleggende spørsmål i rettssystemet. Dette er også lite dekket. Disse utredningene legger grunnleggende føringer på hvordan rettsstaten skal fungere framover, sa Langbach

- Hvis vi skulle dekket alle de utvalgene ville vi ikke fått tid til andre ting, dere har en jobb med å selge inn disse sakene, for det er flere av dem vi ikke vet om. Dette er viktige ting vi skal ta med oss, sa Olav Rønneberg i sin innledning.

– NRK skiller seg litt fra de kommersielle. Vi har ikke en stor krimgruppe på heltid. For eksempel er jeg vaksjef i Dagsrevyen til daglig. Vi prøver også å sette sakene inn i en større sammenheng. Vi har færre krim saker enn våre kommersielle konkurrenter, og gjør det på en litt annen måte, sa han.

– Er Dagsrevyen «drapsrevyen»? Til nå i år har det vært 26 drap i Norge, men bare fem innslag om drap i Dagsrevyen. De fleste drap er i nære relasjoner. Flere av drapene i år ikke nevnt i våre hovedsendinger. Så hvilke saker dekkes? Mye av krimdekningen skjer ute på distriktskontorene. Noen store hendelser dekker vi. De største rettssakene, Eirik Jensen-saken, for eksempel. Det er viktig med kritisk journalistikk på krim-området, og egensaker er viktig for oss. Vi ønsker å ta opp

temaer og sette dem inn i sammenheng, men kan bli bedre. Økonomisk kriminalitet er for eksempel et forbedringsområde, sa Olav Rønneberg.

– Blir dere trukket inn under valgkampen når det gjelder kriminalpolitiske utspill, spurte Per Edgar Kokkvold.

– Ikke på skjermen men som rådgivere, ja, svarte Olav Rønneberg.

Finn Egil Holm ville vite mer om forholdet til kildene. Olav Rønneberg kunne fortelle at det nok er høyere terskel for bruk av anonyme kilder i NRK enn i en del andre medier.

– Vi er veldig bevisste på dette med bindinger til partene, og spiser ikke lunsj med forsvarer eller påtalemyndighet, for å si det slik, svarte Rønneberg.

– Er det noen gang pressen gjør noe som truer rettssikkerhet eller prosessene deres? spurte Torgeir Uberg Nerland.

– Ja, når media driver «parallelletterforskning». Vi opplever journalister som trækker i bedet til politiet, og det er veldig uheldig, svarte Tor Langbach.

Olav Rønneberg fulgte opp.

– Det hender folk kontakter oss med ting de ikke har gått til politiet med. Vi er nøye på at vi skal publisere dette i dialog med etterforskningsledelsen. Hvis det kan være ødeleggende for etterforskningen legger vi det på vent, sa han.

– Er det nok ressurser til å gå ned i dybden av sakene? Ønsker dere å gå i dybden eller er det dagen som fanger dere? spurte Torvild Sveen.

– Vi velger de sakene som har noe ekstra ved seg, prinsipielle sider. Derfor satser vi så mye på Eirik Jensen-saken. Der har vi et team på fulltid, svarte Alexandra Beverfjord.

– Når er voldtekt en nyhet? Her ser jeg ikke noe mønster, det virker tilfeldig, sa Katri Somy.

– En anmeldelse er ikke en nyhet før retten har tatt stilling til det, svarte Olav Rønneberg.

– I voldtektssaker har vi prøvd å sette det i en større sammenheng. Voldtektsbølgen i Oslo for et par år siden var en stor nyhet for oss, sa han.

– Jeg mener vi ligger på riktig nivå når det gjelder dekning av kriminalitet. NRK har også dyktige jurister som bistår i dekningen. Krimjournalistikk er viktig for publikum, og det må vi ta på alvor, sa Alexandra Beverfjord.

– Når det gjelder voldtekt, tar vi gjerne opp enkeltsaker som er oppsiktsvekkende eller som har noe prinsipielt i seg. Vi lager også serier som setter fokus på problemstillingen. Blant annet har vi sett på gråsoneproblematikken i samarbeid med P3, sa hun.